ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 18.10.2024
COM(2024) 471 final

2024/0259 (NLE)

Πρόταση

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με την υπογραφή, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της ενισχυμένης συμφωνίας εταιρικής σχέσης και συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφενός, και της Δημοκρατίας του Ουζμπεκιστάν, αφετέρου

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

- **Αιτιολόγηση και στόχοι της πρότασης**

Η επισυναπτόμενη πρόταση συνιστά τη νομική πράξη που επιτρέπει την υπογραφή της ενισχυμένης συμφωνίας εταιρικής σχέσης και συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Δημοκρατίας του Ουζμπεκιστάν (στο εξής: ΕΣΕΣΣ ή συμφωνία).

Οι σχέσεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: ΕΕ) και της Δημοκρατίας του Ουζμπεκιστάν (στο εξής: Ουζμπεκιστάν) βασίζονται επί του παρόντος στη συμφωνία εταιρικής σχέσης και συνεργασίας (στο εξής: ΣΕΣΣ) που υπογράφηκε στις Βρυξέλλες στις 21 Ιουνίου 1996 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου 1999.

Στις 9 Οκτωβρίου 2017, το Συμβούλιο εξέδωσε απόφαση με την οποία ενέκρινε την έναρξη διαπραγματεύσεων με το Ουζμπεκιστάν για μια ενισχυμένη συμφωνία εταιρικής σχέσης και συνεργασίας. Οι διαπραγματεύσεις για τη συμφωνία άρχισαν τον Νοέμβριο του 2018. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Δημοκρατία του Ουζμπεκιστάν ολοκλήρωσαν τις διαπραγματεύσεις τους για την ΕΣΕΣΣ τον Ιούνιο του 2022. Στις 6 Ιουλίου 2022 μονογραφήθηκε το κείμενο της ΕΣΕΣΣ από τους επικεφαλής διαπραγματευτές.

Η συμφωνία αποτελεί σημαντικό βήμα προς την ενίσχυση της πολιτικής και οικονομικής δέσμευσης της ΕΕ έναντι της Κεντρικής Ασίας. Θα αποτελέσει τη βάση για μια αποτελεσματικότερη διμερή δέσμευση μεταξύ της ΕΕ και του Ουζμπεκιστάν, με την ενίσχυση του πολιτικού διαλόγου και την προώθηση της συνεργασίας σε ευρύ φάσμα τομέων.

Η ΕΣΕΣΣ καλύπτει τις τυποποιημένες ρήτρες της ΕΕ σχετικά με τα δικαιώματα του ανθρώπου, το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο, τα όπλα μαζικής καταστροφής, τα φορητά όπλα και τον ελαφρύ οπλισμό, καθώς και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Περιλαμβάνει επίσης τη συνεργασία σε τομείς όπως η υγεία, το περιβάλλον, η κλιματική αλλαγή, η ενέργεια, η φορολογία, η εκπαίδευση και ο πολιτισμός, η εργασία, η απασχόληση και οι κοινωνικές υποθέσεις, η επιστήμη και η τεχνολογία, καθώς και οι μεταφορές. Η συμφωνία αφορά επιπλέον τη δικαστική συνεργασία, το κράτος δικαίου, την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, το οργανωμένο έγκλημα και τη διαφθορά. Το εμπορικό σκέλος της συμφωνίας αναμένεται να συμβάλει στη βελτίωση του ρυθμιστικού περιβάλλοντος για τους οικονομικούς φορείς και, ως εκ τούτου, θα αποφέρει σημαντικά οικονομικά οφέλη για τις επιχειρήσεις της ΕΕ. Η ΕΣΕΣΣ δεν συνιστά πρωτοβουλία που εμπίπτει στο πλαίσιο του προγράμματος βελτίωσης της καταλληλότητας του κανονιστικού πλαισίου (REFIT).

Η συμφωνία θεσπίζει θεσμικό πλαίσιο που περιλαμβάνει συμβούλιο συνεργασίας, επιτροπή συνεργασίας και κοινοβουλευτική επιτροπή συνεργασίας (βλ. τίτλο VII «Θεσμικές, γενικές και τελικές διατάξεις»), καθώς και υποεπιτροπή για τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, και προβλέπει τη σύσταση υποεπιτροπών και άλλων οργάνων που θα επικουρούν το συμβούλιο συνεργασίας. Επίσης, θεσπίζει μηχανισμό εκπλήρωσης υποχρεώσεων για την περίπτωση αθέτησης από ένα από τα Μέρη των υποχρεώσεων που έχει αναλάβει βάσει της συμφωνίας.

Από την έναρξη ισχύος της, η συμφωνία υπερισχύει της συμφωνίας εταιρικής σχέσης και συνεργασίας μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των κρατών μελών τους, αφενός, και της Δημοκρατίας του Ουζμπεκιστάν, αφετέρου, η οποία υπογράφηκε στις 21 Ιουνίου 1996.

- **Συνέπεια με τις ισχύουσες διατάξεις στον τομέα πολιτικής**

Η ΕΣΕΣΣ βασίζεται στις φιλοδοξίες και τις ανάγκες του Ουζμπεκιστάν και της ΕΕ, αντίστοιχα, για την προώθηση των διμερών τους σχέσεων, σύμφωνα με το πνεύμα των συμπερασμάτων του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2019, σχετικά με τη νέα στρατηγική της ΕΕ για την Κεντρική Ασία. Η συμφωνία θα συμβάλει στην εφαρμογή της νέας στρατηγικής της ΕΕ για την Κεντρική Ασία που εγκρίθηκε στις 15 Μαΐου 2019.

Η ΕΣΕΣΣ εκσυγχρονίζει τη ΣΕΣΣ του 1999, επεκτείνοντας το πεδίο εφαρμογής της σε νέους τομείς συνεργασίας και αναβαθμίζοντας σημαντικά το ρυθμιστικό πλαίσιο για τις εμπορικές και οικονομικές μας σχέσεις σύμφωνα με τους κανόνες του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) και τις περιφερειακές οικονομικές συμφωνίες.

Η συμφωνία, αφού τεθεί σε εφαρμογή, θα συμπληρωθεί επωφελώς από τον μηχανισμό του συστήματος γενικευμένων προτιμήσεων (ΣΓΠ+), τον οποίο αξιοποιεί το Ουζμπεκιστάν από το 2021. Το σύστημα αυτό προσφέρει πρόσθετες δασμολογικές προτιμήσεις έναντι της συμμόρφωσης με 27 βασικές συμβάσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη διακυβέρνηση, το περιβάλλον και την εργασία.

- **Συνέπεια με άλλες πολιτικές της Ένωσης**

Η ΕΣΕΣΣ σέβεται πλήρως τις Συνθήκες και διαφυλάσσει την ακεραιότητα και την αυτονομία της ενωσιακής έννομης τάξης. Προάγει τις αξίες, τους στόχους και τα συμφέροντα της Ένωσης και διασφαλίζει τη συνέπεια, την αποτελεσματικότητα και τη συνέχεια των πολιτικών και των δράσεών της.

2. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ, ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ

- **Νομική βάση**

– **Ουσιαστική νομική βάση**

Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, αν από την εξέταση ενός μέτρου της ΕΕ προκύπτει ότι αυτό επιδιώκει διττό σκοπό ή ότι έχει δύο συνιστώσες —και εφόσον διαπιστωθεί ότι το ένα από τα δύο αυτά στοιχεία έχει κύριο ή δεσπόζοντα χαρακτήρα, ενώ το άλλο έχει παρεπόμενο χαρακτήρα— το μέτρο πρέπει να στηρίζεται σε μία και μόνο νομική βάση, ήτοι εκείνη που απαιτεί ο κύριος ή δεσπόζων σκοπός ή συνιστώσα. Κατ' εξαίρεση, αν αποδειχθεί, αντιθέτως, ότι το μέτρο επιδιώκει συγχρόνως περισσότερους σκοπούς ή έχει περισσότερες συνιστώσες που συνδέονται άρρηκτα μεταξύ τους, χωρίς το ένα στοιχείο να είναι παρεπόμενο σε σχέση με το άλλο, με αποτέλεσμα να τυγχάνουν εφαρμογής διάφορες διατάξεις της Συνθήκης, το μέτρο πρέπει να στηρίζεται στις διάφορες αντίστοιχες νομικές βάσεις [βλ. υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις της 10ης Ιανουαρίου 2006, Επιτροπή κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, C-178/03, EU:C:2006:4, σκέψεις 42 και 43· της 11ης Ιουνίου 2014, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, C-377/12, EU:C:2014:1903, σκέψη 34· της 14ης Ιουνίου 2016, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, C-263/14, EU:C:2016:435, σκέψη 44· και της 4ης Σεπτεμβρίου 2018, Επιτροπή κατά Συμβουλίου (Καζαχστάν), C-244/17, EU:C:2018:662, σκέψη 40].

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η συμφωνία επιδιώκει δύο κύριους στόχους και έχει δύο κύριες συνιστώσες που εμπίπτουν στον τομέα της κοινής εμπορικής πολιτικής και της συνεργασίας για την ανάπτυξη. Ως εκ τούτου, η νομική βάση της πρότασης απόφασης είναι

τα άρθρα 207 και 209[1] της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: ΣΛΕΕ).

Επισημαίνεται ότι η συμφωνία δεν περιλαμβάνει τομείς που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των κρατών μελών και, ως εκ τούτου, δεν απαιτεί από τα κράτη μέλη να καταστούν Μέρη της παρούσας συμφωνίας.

– **Διαδικαστική νομική βάση**

Το άρθρο 218 παράγραφος 5 της ΣΛΕΕ προβλέπει την έκδοση απόφασης από το Συμβούλιο η οποία επιτρέπει την υπογραφή συμφωνίας.

Το άρθρο 218 παράγραφος 8 της ΣΛΕΕ προβλέπει ότι το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία, εκτός από τις περιστάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 218 παράγραφος 8 δεύτερο εδάφιο της ΣΛΕΕ, στις οποίες το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα. Συνεπώς, δεδομένου ότι οι δύο πρωτεύουσες συνιστώσες της συμφωνίας είναι η εμπορική πολιτική και η αναπτυξιακή συνεργασία, ο κανόνας ψηφοφορίας που ισχύει στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι η ειδική πλειοψηφία.

Αφού το Συμβούλιο επιτρέψει την υπογραφή, σύμφωνα με το άρθρο 17 της ΣΕΕ, η εξωτερική εκπροσώπηση της Ένωσης αποτελεί προνόμιο της Επιτροπής.

- **Επικουρικότητα (σε περίπτωση μη αποκλειστικής αρμοδιότητας)**

Η συμφωνία καλύπτει θέματα αποκλειστικής αρμοδιότητας της ΕΕ, όπως η κοινή εμπορική πολιτική, καθώς και το τμήμα παράλληλης αρμοδιότητας για το οποίο είναι αρμόδια η ΕΕ, όπως η αναπτυξιακή πολιτική. Ενισχύει τον πολιτικό διάλογο και τη συνεργασία μεταξύ της ΕΕ και της Δημοκρατίας του Ουζμπεκιστάν. Ως εκ τούτου, απαιτείται δράση σε επίπεδο ΕΕ.

- **Αναλογικότητα**

Η συμφωνία δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη των στόχων πολιτικής σχετικά με την ενίσχυση των σχέσεων μεταξύ της ΕΕ και της Δημοκρατίας του Ουζμπεκιστάν, με σκοπό την προώθηση των δημοκρατικών μεταρρυθμίσεων, του κράτους δικαίου και της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης ως μέσου για την ενίσχυση της σταθερότητας και της ασφάλειας της Δημοκρατίας του Ουζμπεκιστάν. Η συμφωνία δεν απαιτεί από την Ένωση να τροποποιήσει τους κανόνες, τους κανονισμούς ή τα πρότυπά της σε κανέναν ρυθμιζόμενο τομέα.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΩΝ ΜΕ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΤΙΜΗΣΕΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

- **Διαβουλεύσεις**

Το Συμβούλιο ενημερωνόταν σε τακτική βάση και ζητήθηκε η γνώμη του στο πλαίσιο της αρμόδιας ομάδας εργασίας του Συμβουλίου, και ιδίως στο πλαίσιο της ομάδας «Ανατολική Ευρώπη και Κεντρική Ασία» (COEST) και της επιτροπής εμπορικής πολιτικής (ΕΕΠ), σε όλα τα στάδια των διαπραγματεύσεων.

[1] Η Δημοκρατία του Ουζμπεκιστάν είναι χώρα χαμηλότερου μέσου εισοδήματος η οποία περιλαμβάνεται στον κατάλογο δικαιούχων επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας της ΕΑΒ για τις αναφερόμενες ροές των ετών 2020, 2021, 2022 και 2023, όπως μνημονεύεται στο άρθρο 3 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/947 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση Μηχανισμού Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας — Παγκόσμια Ευρώπη.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενημερωνόταν τακτικά και χωρίς καθυστέρηση καθόλη τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων.

Ο ύπατος εκπρόσωπος και η Επιτροπή θεωρούν ότι οι στόχοι που έθεσε το Συμβούλιο στις διαπραγματευτικές οδηγίες του έχουν επιτευχθεί και ότι το σχέδιο συμφωνίας μπορεί να υποβληθεί προς υπογραφή.

- **Εκτίμηση επιπτώσεων**

Δεν έχει διενεργηθεί εκτίμηση επιπτώσεων, διότι η συμφωνία ως επί το πλείστον επικαιροποιεί και ενισχύει την υφιστάμενη ΣΕΣΣ και, ως εκ τούτου, δεν εισάγει σημαντικούς νέους τομείς συνεργασίας που θα είχαν σημαντικό οικονομικό, κοινωνικό ή περιβαλλοντικό αντίκτυπο. Ο αναμενόμενος αντίκτυπος είναι ως επί το πλείστον πολιτικός —η ΕΕ αποσκοπεί στην ενίσχυση της πολιτικής πορείας μιας χώρας εταίρου, καθώς και στην ενίσχυση του πολιτικού κεφαλαίου της ΕΕ. Μπορεί να υπάρξουν θετικές κοινωνικές συνέπειες στο Ουζμπεκιστάν που σχετίζονται κυρίως με τις προβλεπόμενες διατάξεις για το κράτος δικαίου, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ασφάλεια. Επίσης, αναμένεται αύξηση του εμπορίου ως αποτέλεσμα της βελτίωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, που όμως δεν εγκυμονεί κανέναν κίνδυνο για συγκεκριμένους βιομηχανικούς τομείς σε καμία από τις δύο πλευρές, δεδομένου ότι το Ουζμπεκιστάν και η ΕΕ δεν ανταγωνίζονται στους ίδιους τομείς. Η εκπόνηση εκτίμησης επιπτώσεων δεν θεωρείται πιθανό να αποφέρει αποτελέσματα ανάλογα με τους πόρους που θα πρέπει να διατεθούν.

2024/0259 (NLE)

Πρόταση

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με την υπογραφή, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της ενισχυμένης συμφωνίας εταιρικής σχέσης και συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφενός, και της Δημοκρατίας του Ουζμπεκιστάν, αφετέρου

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως τα άρθρα 207 και 209 σε συνδυασμό με το άρθρο 218 παράγραφος 5,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Στις 16 Ιουλίου 2018, το Συμβούλιο ενέκρινε την έναρξη διαπραγματεύσεων με τη Δημοκρατία του Ουζμπεκιστάν για μια ενισχυμένη συμφωνία εταιρικής σχέσης και συνεργασίας,

(2) Με βάση την επιθυμία των μερών να ενισχύσουν και να διευρύνουν τις σχέσεις τους με φιλόδοξο και καινοτόμο τρόπο, η διαπραγμάτευση της ενισχυμένης συμφωνίας εταιρικής σχέσης και συνεργασίας (στο εξής: συμφωνία) ολοκληρώθηκε επιτυχώς με τη μονογράφηση της συμφωνίας στις 6 Ιουλίου 2022,

(3) Ως εκ τούτου, η συμφωνία θα πρέπει να υπογραφεί εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

(4) Σύμφωνα με τις Συνθήκες, εναπόκειται στην Επιτροπή να διασφαλίσει την υπογραφή της συμφωνίας, με την επιφύλαξη της σύναψής της σε μεταγενέστερη ημερομηνία,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

1. Εγκρίνεται εξ ονόματος της Ένωσης η υπογραφή της ενισχυμένης συμφωνίας εταιρικής σχέσης και συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφενός, και της Δημοκρατίας του Ουζμπεκιστάν, αφετέρου, με την επιφύλαξη της σύναψης της εν λόγω συμφωνίας.

2. Το κείμενο της προς υπογραφή συμφωνίας επισυνάπτεται στην παρούσα απόφαση.

Άρθρο 2

Η παρούσα απόφαση αρχίζει να ισχύει την επομένη της δημοσίευσής της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο
Ο/Η Πρόεδρος